

Universitatea Tehnică a Moldovei

**VĂTĂMAREA GRAVĂ ORI MEDIE A
INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU A
SĂNĂTĂȚII CAUZATĂ DIN IMPRUDENTĂ**

Student: Popovici Maria

Coordonator: Cuciurcă Angela

Conf. univ., Doctor în drept

Chișinău, 2023

CUPRINS

ADNOTARE.....	8
ANNOTATION.....	9
INTRODUCERE.....	11
1. ABORDĂRI DOCTRINARE ȘI NORMATIVE PRIVIND INFRAȚIUNILE CONTRA SĂNĂTĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII CORPORALE A PERSOANEI CAUZATE DIN IMPRUDENȚĂ	
1.1 Analiza conceptelor științifice privind infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență.....	15
1.2 Evoluția istorică a reglementărilor legale cu privire la răspunderea pentru infracțiunile contra integrității corporale și sănătății persoanei.....	21
1.3 Concluzii la capitolul I.....	24
2. ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A INFRAȚIUNII DE VĂTĂMARE GRAVĂ ORI MEDIE A INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU A SĂNĂTĂȚII PERSOANEI CAUZATĂ DIN IMPRUDENȚĂ	
2.1 Obiectul infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență.....	26
2.2 Latura obiectivă a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență.....	32
2.3 Subiectul infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență.....	40
2.4 Latura subiectivă a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență.....	43
2.5 Delimitarea infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență de alte fapte penale și nepenale.....	49
2.6 Concluzii la capitolul II.....	57
3. ASPECTE PRACTICE PRIVIND INFRAȚIUNEA DE VĂTĂMARE GRAVĂ ORI MEDIE A INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU A SĂNĂTĂȚII PERSOANEI CAUZATĂ DIN IMPRUDENȚĂ.....	60
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	70
BIBLIOGRAFIE.....	73

ADNOTARE

Maria Popovici „Vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență”

Teză de licență în drept

Structura tezei: Teza a fost structurată din adnotare, introducere, trei capitole divizate în mai multe subcapitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, declarația pe propria răspundere.

Cuvinte-cheie: vătămare, integritate corporală, imprudență, sănătate fizică, sănătate psihică.

Actualitatea și importanța temei abordate. derivă din faptul că infracțiunile contra sănătății persoanei, constituie cele mai periculoase fapte prejudiciabile din cadrul infracțiunilor contra persoanei, după infracțiunile contra vieții acesteia. În acest context, apare necesitatea elucidării conținutului constitutiv ale acestora, în special focusându-ne atenția asupra componentei de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, dat fiind și caracterul complex și lipsa de uniformitate în aplicarea acesteia. Mai mult ca atât, actualitatea temei derivă și din fluctuațiile modificărilor legii penale în vigoare.

Metodologia cercetării științifice. Investigația s-a efectuat în baza principiilor teoretice și metodologice reflectate în doctrina juridică, la elaborarea ei fiind aplicate metodele de cercetare: logico-juridice, analogia, analiza și sinteza, inducția și deducția, metoda comparativă.

Scopul și obiectivele: rezidă în realizarea unei cercetări și analize complexe teoretico-practice a problemelor privind răspunderea penală pentru infracțiunea vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență. Pentru realizarea scopului propus, se impune stabilirea următoarelor **obiective:** analiza conceptelor științifice privind infracțiunea de la art. 157 CP RM; studierea evoluției istorice a reglementărilor legale cu privire la răspunderea pentru infracțiunile contra integrității corporale și sănătății persoanei; analiza juridico-penală a infracțiunii de la art. 157 CP RM; cercetarea problemelor teoretico - practice ale infracțiunii de la art. 157 CP RM; elaborarea unor recomandări științifice și formularea propunerilor de perfecționare a normelor juridico-penale privind infracțiunea de la art. 157 CP RM.

Inovația științifică a lucrării: rezultă din tendințele actuale ale evoluției societății, din studiul teoretic și practic a infracțiunii de la art. 157 CP RM. Totodată, inovațiile și recomandările propuse au un rol important în soluționarea problemelor pe larg întâlnite în acest domeniu.

Valoarea practică a tezei: constituie un suport teoretico-practic privind infracțiunea de la art. 157 CP RM, prin elucidarea problemelor de reglementare a acestora, cu identificarea lacunelor existente și modificarea unor acte legislative, cu prezentarea recomandărilor, soluțiilor practice ce pot fi utilizate în cadrul studiilor universitare și postuniversitare - la predarea disciplinelor penale, precum și la propagarea ideilor de combatere a fenomenului cu nuanțe de dinamică în creștere.

ANNOTATION

Maria Popovici „Serious or average damage to bodily integrity or health caused by imprudence”

Law degree thesis

Structure of the thesis: The thesis was structured from annotation, introduction, three chapters divided into several sub-chapters, general conclusions and recommendations, bibliography, declaration of personal responsibility.

Key words: injury, bodily integrity, imprudence, physical health, mental health.

Actuality and importance of the topic addressed it derives from the fact that crimes against a person's health constitute the most dangerous prejudicial acts within crimes against a person, after crimes against his life. In this context, there is the need to elucidate their constitutive content, especially focusing our attention on the component of serious injury to bodily integrity or health, given the complex nature and lack of uniformity in its application. More than that, the topicality of the theme also derives from the fluctuations of the changes in the criminal law in force.

Scientific research methodology. The investigation was carried out based on the theoretical and methodological principles reflected in the legal doctrine, the research methods being applied to its development: logical-legal, analogy, analysis and synthesis, induction and deduction, comparative method.

The purpose and objectives: it consists in the realization of a theoretical and practical research and analysis of the problems regarding the criminal liability for the crime of serious or average injury to bodily integrity or health caused by imprudence. In order to achieve the proposed goal, it is necessary to establish the following objectives: the analysis of the scientific concepts regarding the crime from art. 157 HP RM; studying the historical evolution of legal regulations regarding liability for crimes against bodily integrity and the health of the person; the legal-criminal analysis of the crime from art. 157 HP RM; the investigation of the theoretical problems of the crime under art. 157 HP RM; the elaboration of some scientific recommendations and the formulation of proposals for the improvement of the legal-penal norms regarding the offense under art. 157 HP RM.

The scientific innovation of the work: it results from the current trends of society's evolution, from the theoretical and practical study of the crime under art. 157 HP RM. At the same time, the proposed innovations and recommendations have an important role in solving the widely encountered problems in this field.

The practical value of the thesis: it constitutes a theoretical-practical support regarding the offense under art. 157 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, by elucidating their regulatory issues, identifying existing gaps and amending some legislative acts, presenting recommendations, practical solutions that can be used in university and post-graduate studies - in the teaching of criminal disciplines, as well as in the propagation of ideas of combating the phenomenon with nuances of growing dynamics.

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei cercetate. Fiecare societate are putere, dacă este dominată de dreptate, care se reflectă în combaterea tuturor infracțiunilor inclusiv cele ce atentează la viața și sănătatea persoanei.

Dintre valorile sociale ocrotite, noua legea penală, a ales să acorde cea mai mare însemnătate ocrotirii omului, atât în ce privește însăși existența sa fizică și atributele fundamentale ale personalității lui, cât și în ce privește toate celelalte drepturi, libertăți și interese, pe care societatea este datoră să i le asigure. Această pornire se realizează în maniera specifică dreptului penal, adică prin încriminarea tuturor faptelor care, sub un aspect sau altul, aduc atingere ființei, drepturilor și intereselor legitime ale omului.

Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. În procesul realizării drepturilor și libertăților omului, fiecare persoană poate fi supusă doar acelor restricții stabilite de lege, care sunt totodată prevăzute exclusiv în scopurile asigurării respectării drepturilor și libertăților altora, satisfacerii echitabile a cerințelor societății, menținerii ordinii publice și prosperării generale.

Faptele social-periculoase îndreptate împotriva persoanei sunt numeroase și variate. Făcînd distincție între faptele îndreptate împotriva drepturilor absolute privitoare la existența fizică și la principalele atribute ale ființei și personalității umane, pe de o parte, și faptele atribuite împotriva altor drepturi și interese ale omului, pe de altă parte, surprindem o categorie distinctă de infracțiuni, pe care o putem denumi – *Infracțiuni contra persoanei*, specifice Capitolelor II, III, IV și VII din Partea specială a Codului penal al Republicii Moldova.

Sănătatea reprezintă cel mai important atribut al persoanei, desigur după viața acesteia. Sănătatea este esențială, manifestîndu-se drept condiție de bază pentru existența și prosperarea altor valori sociale, precum ar fi: cinstea, demnitatea, libertatea, inviolabilitatea sexuală etc.

Actualitatea temei supuse investigării deci derivă din faptul că infracțiunile contra sănătății persoanei, constituie cele mai periculoase fapte prejudiciabile din cadrul infracțiunilor contra persoanei, după infracțiunile contra vieții acesteia. În acest context, apare necesitatea elucidării conținutului constitutiv ale acestora, în special focusîndu-ne atenția asupra componentei de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, dat fiind și caracterul complex și lipsa de uniformitate în aplicarea acesteia. Mai mult ca atât, actualitatea temei derivă și din fluctuațiile modificărilor legii penale în vigoare.

Evoluția societății în Republica Moldova a determinat implicit și o dezvoltare vertiginoasă a numărului și tipurilor infracțiunilor de vătămate a integrității corporale și a sănătății. Frecvența cu care sunt ele întîlnite, pericolul lor social sporit determină necesitatea de a efectua un studiu complex al acestei probleme. De aceea la etapa actuală se pune un accent

deosebit pentru protecția sănătății și integrității omului care, poate fi înțeles inclusiv și din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la unele chestiuni ce țin de aplicarea de către instanțele judecătorești a prevederilor articolului 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale nr.8 din 30.10.2009.

Faptele social periculoase îndreptate împotriva omului sunt numeroase și variate. Săvârșirea oricărei infracțiuni grave și medii contra sănătății persoanei cauzate din imprudență, aducînd atingerea uneia din valorile sociale care reprezintă atribute, însușiri ale persoanei, pune în pericol sau prejudiciază însuși relațiile sociale care s-au format și se desfășoară pe baza acestor valori sociale. Tratarea acestor infracțiuni de rezonanță în contextul actual al societății noastre urmărește și cunoașterea diversității și complexității cauzelor săvârșirii lor, pentru a interpreta corect concluziile ce decurg din cazuistica existentă, supusă analizei și investigației științifice.

Scopul și obiectivele cercetării. Scopul rezidă în realizarea unei cercetări și analize complexe teoretico-practice a problemelor privind răspunderea penală pentru infracțiunea vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență, stabilirea naturii juridice a infracțiunii respective, scopul final fiind completat de necesitatea formulării recomandărilor de perfecționare a normelor penale privind răspunderea pentru faptele infracționale, prevăzute la art. 157 CP RM, precum și a indicațiilor metodice privind urmărirea penală a acestor infracțiuni.

Pentru realizarea scopului propus, presupune formularea următoarelor obiective:

- analiza conceptelor științifice privind infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență;
- studierea evoluției istorice a reglementărilor legale cu privire la răspunderea pentru infracțiunile contra integrității corporale și sănătății persoanei;
- analiza juridico-penală a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență;
- delimitarea infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență de alte fapte penale și nepenale;
- cercetarea problemelor teoretico - practice ale infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență;
- elaborarea unor recomandări științifice și formularea propunerilor de perfecționare a normelor juridico-penale privind infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență;

Suportul tehnico științific. În cadrul studierii problemei în cauză au fost cercetate concepțiile penaliștilor din deferite state. De rând cu lucrările științifice și edițiile periodice editate în Republica Moldova, au fost studiate și un șir de lucrări ale unor autori din România, Rusia care tratează problematica infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență, abordează cele mai importante aspecte, particularități legate de infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență. Astfel, o influență și importanță deosebită la elaborarea prezentei lucrări au avut cercetările următorilor cercetători: Antoniu G., Beccaria C., Boroș A., Nistoreanu Gh., Bulai C., Dobrinioiu V., Savonea L., Grădinaru D. (autori români), Борисов В. И., Борзенков Г. Н., Исмаилов А., Никифоров С., Галюкова М. И., Кадников Н. Г., Скворцов А. А., Загородников Н. И. (autori ruși).

La baza cercetării au fost puse și lucrările cercetătorilor din Republica Moldova, ca: Brînză S. și Stati V., Borodac Al., Bujor, V. și Șleahțișchi, V., Mariș A., Ojog V., etc.

O importanță deosebită la elaborarea prezentei lucrări a avut analiza bazei normative și anume Constituția Republicii Moldova, Codul penal al Republicii Moldova, Legea ocrotirii sănătății, Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la expertiza medicală a vitalității, Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, Regulamentului cu privire la ocrotirea sănătății, ce au servit drept temei pentru elaborarea concluziilor.

Metodologia cercetării. Suportul teoretico-metodologic al cercetărilor efectuate îl constituie lucrările teoreticienilor în domeniul dreptului și în alte domenii adiacente cu el, atât din țară, cât și de peste hotare, precum și practica judiciară de referință.

Cercetările au fost realizate în baza unor metode specifice, printre care: metoda logico-juridică, metoda comparativă. De asemenea, au fost aplicate și metode general-științifice, cum ar fi: metoda inducției, deducției, analizei sistematice, metoda cantitativă etc.

Utilizarea metodelor menționate au facilitat și optimizat procesul de cercetare științifică, și anume realizarea obiectivelor propuse.

Noutatea științifică a lucrării constă în examenarea complexă din punct de vedere legislativ, doctrinar și practic a componenței de infracțiune de la art. 157 CP RM prin prizma ultimilor modificări ale legislației Republicii Moldova din domeniul supus cercetării.

Semnificația teoretică și valoarea practică a lucrării constă în următoarele: realizarea unei interpretări a legislației penale privind componența de infracțiune de la art. 157 CP RM pentru a favoriza soluționarea mai multor probleme condiționate de lacunele întâlnite în reglementările naționale din domeniu; rezultatele pot contribui la formarea unei atitudini noi față de calificarea acestei infracțiuni; elaborarea unor recomandări, soluții practice ce pot fi utilizate

în cadrul studiilor universitare și postuniversitare - la predarea disciplinelor penale, precum și la propagarea ideilor de combatere a fenomenului cu nuanțe de dinamică în creștere.

Structura și volumul lucrării. Lucrarea conține trei capitole, fiecare fiind divizat în subcapitole, care redau și dezvăluie consecutiv tema capitolului.

Capitolul 1 este dedicat abordărilor doctrinare și normative privind infracțiunile contra sănătății și integrității corporale a persoanei cauzate din imprudență, în special: analiza conceptelor științifice privind infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență, evoluția istorică a reglementărilor legale cu privire la răspunderea pentru infracțiunile contra integrității corporale și sănătății persoanei.

Capitolul 2 este consacrat analizei juridico-penală a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență, în special: obiectul infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență, latura obiectivă a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență, subiectul infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență, latura subiectivă a infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență. De asemenea în acest capitol s-a mai efectuat delimitarea infracțiunii de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzate din imprudență de alte fapte penale și nepenale.

În capitolul 3 sunt cercetate aspectele practice privind infracțiunea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății persoanei cauzată din imprudență, în special problemele legate de calificarea în practică a acestei infracțiuni, analiza lacunelor ce crează în practică probleme de calificare.

La finalul fiecărui capitol sunt prezentate concluzii, iar teza se finalizează cu un compartiment: *Concluzii generale și recomandări*, care cuprinde un șir de idei generalizatoare la subiectul tezei.

BIBLIOGRAFIE

I. Acte legislative și normative

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată la New York la 10 decembrie 1948, Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28.07.1990. În: Buletinul Oficial al Republicii Moldova, 1990, nr. 008.

2. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma 04 noiembrie 1950, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 54-55/502 din 21.07.1998.

3. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1 din 12.08.1994.

4. Codul Penal al RSSM, adoptat prin Legea din 24 martie 1961. Veștile RSSM, 1961, nr.10, art. 41. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=314072>

5. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74.

6. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122-XV din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 104-110, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251.

7. Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6. În vigoare din 31.05.2009.

8. Legea ocrotirii sănătății a Republicii Moldova nr. 411-XIII din 28.03.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 34 din 22.06.1995.

9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 688 din 20.06.2006 cu privire la expertiza medicală a vitalității. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 98-101, art 740 din 30.06.2006, modificată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 65 din 23.01.13. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr 8-21, art.104, din 25.01.2013.

10. Regulamentul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale nr. 199 din 27.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 170-172 art. 224 din 08.08.2003, modificat prin OMS nr. 654 din 16.08.11. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 170-175, art. 1537 din 14.10.11.

II. Manuale, monografii și lucrări didactice

11. ARAMĂE. *Istoria dreptului românesc*. Chișinău: Reclama, 1995. 423 p.
12. AVRAM M., POPOVICI T., COBĂȘNEANU V. *Cercetarea infracțiunilor contra persoanei: (Ghidul ofițerului de urmărire penală)*. Agenția pentru Susținerea Învăț. Juridic și a Organelor de drept „EX LEGE”. Chișinău: Arc, 2004. 360 p.
13. ANTONIU G. *Vinovăția penală*. București: Academiei Române, 1995. 156 p.
14. ANTONIU G., BULAI C., DUVAC C. *Explicații preliminare ale Noului Cod penal*. București: Universul Juridic, 2010 - 4vol. 217 p.
15. AIRAPETEAN A., IONIȚĂ D., PRODAN S., POPOV R. *Drept penal, partea specială*. Chișinău: USEM, 2013. 325 p.
16. BECCARIA C. *Despre infracțiuni și pedepse*. București: Stiintifica. 1965. 376 p.
17. BRÎNZĂ S., STATI V. *Tratat de Drept Penal. Partea Specială: Volumul I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 523 p.
18. BRÎNZĂ S., STATI V. *Drept Penal: Partea Specială. Volumul I*. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2011. 325 p.
19. BOTNARI S., ȘAVGA A., GROSUV., GRAMA M. *Drept penal. Partea Generală. Volumul I*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 319 p.
20. BRÎNZĂ S. *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei*. Chișinău: CEP USM, 1999. 234 p.
21. BRÎNZĂ S., ULIANOVSKICH., STATIV. ș.a. *Drept penal. Partea Specială, vol. II*. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 834 p.
22. BORODAC Al. *Drept penal. Partea generală*. Chișinău: Știința, 1994. 436 p.
23. BORODAC Al. *Manual de drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Știința, 2004. 437 p.
24. BOROI A., NISTOREANU Gh. *Drept penal. Partea Specială*. București: ALL Beck, 2002. 345 p.
25. BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROSU, V. ș.a. *Drept Penal. Partea Generală, vol. I*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 567 p.
26. BUJOR V., ȘLEAHTIȚCHI V. *Omorul și vătămarea gravă a integrității corporale*. Chișinău, 2003. 264 p.
27. BUJOR V. *Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei*. Chișinău: UCM, 2003. 145 p.
28. BULAI C. *Drept penal român. Partea generală. Vol. I*. București: ALL Beck, 1992. 233 p.
29. BUZEA T. *Infracțiunea și culpabilitatea. Doctrină, legislație, jurisprudență*. Alba

Iulia: Tipografia „Sabin-Solomon”, 1944. 371 p.

30. CIOCLEI V. *Dreptul penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 326 p.

31. CIOCLEI V. *Drept Penal: partea specială: infracțiuni contra persoanei*. București: C.H. Beck, 2009. 327 p.

32. CIOCLEI V. *Mobilul în conduita criminală: Studii juridice*. București: ALL Beck, 1999. 275 p.

33. CRAIOVAN I. *Tratat elementar de teoria general a dreptului*. București: ALL Beck, 2001. 317 p.

34. DOGARU I. *Valențele juridice ale voinței*. București: Științifică și Enciclopedică, 1986. 266 p.

35. DIMA T. *Drept penal. Parte generală*. Vol. I. București: Lumina Lex, 2001. 376 p.

36. DOBRINOIU V. NISTOREANU Gh. *Drept penal. Partea Generală*. București: Lumina Lex. 1997. 386 p.

37. DOBRINOIU V., NEAGU N. *Drept penal. Partea specială*. București: Universul, 2014. 476 p.

38. DONGOROZ V. *Drept penal*. București: All Besk, 1939. 417 p.

39. DONGOROZ, V. *Explicații teoretice ale codului penal roman*. București: Academiei Române, 2003. 345 p.

40. GUSTIUC A., CHIRTOACA L, ROSCA V. *Istoria universală a statului și dreptului (perioada antică)*, Vol. I. Chisinau: Ed. „Elena V. I.”. 2001. 387 p.

41. JEAN-PAUL SARTRE. *L’existentialisme est un humanisme*. Paris: Nagel, 1961. 263p.

42. HANGA V. *Marii legiuitori ai lumii*. București: Științifică și Enciclopedică, 1997. 432p.

43. HORIA C. M. *Lumea antică - Mic dicționar bibliografic*. Chișinău: Universitas. 1993. 354 p.

45. LOGHIN O., TOADER T. *Drept penal român. Partea Specială*. București: Șansa, 1999. 477 p.

46. MARIȚ A. . *Latura subiectivă a infracțiunii la persoanele fizice în noua legislație penală*. Autoreferat la teza de doctorat. Cluj-Napoca, 2004. 156 p.

47. MAZILU D. *Drepturile omului – concept, exigențe și realitățile contemporane*. București: Lumina Lex, 2000. 299 p.

48. MIHAI Gh. *Teoria generală a dreptului*. București: Lumina Lex. 2001. 486 p.

49. NISTOREANU Gh., BOROI A., *Drept penal. Partea specială*, ediția a II-a, București: All Besk, 2002. 487 p.

50. NISTOREANU Gh., DOBRINOIU V., MOLNAR I., ș.a. *Drept penal. Partea specială*. București: All Besk, 2009. 376 p.
51. OANCEA I. *Drept penal*. București: All Besk, 2017. 350 p.
52. POPA N. *Teoria generală a dreptului*. București: Tipografia Universității, 1992. 206 p.
53. PANAIN R. *Manuale de diritto penale. Parte speciale*. Volume primo. Torino: Amelino, 1962. 370 p.
54. RADULESCU A. *Pravilniceasca Condică din 1780*. Bucuresti: Academiei, 1957. 130 p.
55. RĂTESCU C. G., IONESCU-DOLJ I., PERIEȚEANU I. Gh. ș. a. *Codul penal adnotat. Vol.III. Partea Specială, II*. București: Socec, 1937. 364 p.
56. SAVONEA L., GRĂDINARU D. *Infracțiuni contra vieții, integrității corporale și sănătății: practică judiciară*. București: Hamangiu, 2011. 295 p.
57. SMOCHINĂ A. *Istoria universală a statului și dreptului (epoca antică și medievală)*. Chișinău: Tipografia centrală, 2002. 365 p.
58. SZABO I. *Fondements historiques et developpment des droits de l'homme*, UNESCO. Paris: Dalloz, 1978. 375 p.
59. STRETEANU F. *Drept penal partea generală*. București: ROSETTI, 2003. 376 p.
60. VONICĂ R. *Întroducere generală în drept*. București: Lumina Lex, 2000. 517 p.
61. UNGUREANU A. *Drept penal român. Partea generală*. București: All Besk, 1995. 354 p.
62. ZOLYNEAK M. *Drept penal, vol. II*. Iași: Chemarea, 1993. 386 p.
63. БАТЫРОВА К. *Всеобщая история государства и права*. Москва: Изд-во «Юристъ», 1998. 346 с.
64. БОРИСОВ В. И., КУЦ В. Н. *Преступления против жизни и здоровья: вопросы квалификации*. Харьков: НПКФ Консум, 1995. 285 с.
65. БОРЗЕНКОВ Г. Н. *Квалификация преступлений против жизни и здоровья*. Москва: Зерцало, 2005. 265 с.
66. ВОЛЖЕНКИНА Б. В. *Уголовный кодекс Республики Беларусь* Санкт- Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 438 с.
67. ВЕТРОВА Н. И., ЛЯПУНОВА Ю. И. *Уголовное право. Часть общая. Часть особенная*. Москва: НОРМА - ИНФРА, 2001. 484 с.
68. ВИЛЮНАС В. К. *Психологические механизмы мотивации человека*. Москва: НОРМА – ИНФРА, 1990. 274 с.
69. ВОЛЖЕНКИНА Б. В. *Уголовный кодекс Республики Беларусь*. Санкт- Петербург:

- Юридический центр Пресс, 2001. 183 с.
70. ГАЛЮКОВА М. И. *Преступления против здоровья человека*. Омск: Омской академии МВД России, 2009. 175 с.
71. ДИАКОНОВ М. *Законы Вавилонии, Ассирии и Хеттского царства*. Москва: «Наука», 1999. 365 с.
72. ДИАКОНОВ М. *История европейского права*. Москва: «Наука», 1999. 462 с.
73. ЖИДКОВА О., КРАШИННИКОВА Н. *История государства и права зарубежных стран*. Москва: «Инфра-Норма», 1999. 395 с.
74. ЗАГОРОДНИКОВ Н. И. *Преступления против здоровья*. Москва: Юридическая литература, 1969. 174 с.
75. ЗАТЕЛЕПИН О. *К вопросу о понятии объекта преступления в уголовном праве*. Москва: «Инфра-Норма», 2019. 246 с.
76. ИВАНОВ Н. *Аномальный субъект преступления*. Москва: «Юнити», 1998. 175 с.
77. ИСАЕВ И. *История государства и права России*. Москва: «Юристъ», 2000. 473 с.
78. ИСМАИЛОВ А. *Ответственность за причинение тяжких телесных повреждений по уголовному законодательству Азербайджанской ССР*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ленинград, 1966.
79. КУЗНЕЦОВА Н. С. *Собрание законодательства Российской Федерации*. Москва: «Юристъ», 2000, 135 с.
80. КОРЖАНСКИЙ Н. И. *Объект и предмет уголовно-правовой охраны*. Москва: Академия МВД СССР, 1980. 267 с.
81. КАДНИКОВ Н. Г. *Уголовно-правовая характеристика преступлений против жизни и здоровья*. Москва: МосУ МВД России, 2007. 297 с.
82. КОВАЛЕВ М. И., КОЗАЧЕНКО И. Я. И другие. *Уголовное Право. Общая часть*. Москва: «Юристъ», 2009. 333 с.
83. КУЗНЕЦОВА Н. Ф. *Преступление, состав преступления, диспозиция уголовно-правовой нормы*. Москва. НОРМА - ИНФРА, 2019. 269 с.
84. КОЗАЧЕНКО И. Я. НЕЗНАМОВА З. А. *Уголовное право. Общая часть. Учебник для вузов*. Москва. НОРМА - ИНФРА, 1999. 159 с.
85. ЛУКАШОВА А. И. *Уголовный кодекс Республики Болгария*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 375 с.
86. ЛУКАШОВА А. И., КУЗНЕЦОВА Н. С. *Уголовный кодекс Республики Польша*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 475 с.
87. НИКИФОРОВ Б. С. *Объект Преступления по Советскому Уголовному Праву*.

Москва: НОРМА – ИНФРА, 1960. 230 с.

88. НИКИФОРОВ С. *Ответственность за телесные повреждения по советскому уголовному праву*. Москва: НОРМА – ИНФРА, 1959. 285 с.

89. ПОЛИКАРПОВА И. В. *Уголовная политика России в отношении посягательств на здоровье ее влияние на квалификацию преступлений*. Саратов: АТС, 2008. 239 с.

90. ПОПОВ А. Н. *Убийство приотягчающих обстоятельствах*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2003. 245 с.

91. РАСТОРОПОВ В. *Уголовно-правовая охрана здоровья человека от преступных посягательств*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2006. 285 с.

92. РАГИМОВА И. М. *Уголовный кодекс Азербайджанской Республики*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 396 с.

93. РОГОВА И. И. *Уголовный кодекс Республики Казахстан*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 338 с.

94. СЕРЕБРЕННИКОВ А. В. *Уголовный кодекс Республики Армения*, Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001. 216 с.

95. СКВОРЦОВ А. А. *Причинение вреда жизни и здоровью при занятиях спортом: проблемы уголовно-правовой квалификации*. Москва: Волтерс Клувер. 2006. 216 с.

96. *Собрание законодательства Российской Федерации*, 1996, nr. 25.

97. ЧЕРРИ Р. *Развитие карательной власти в древних общинах*. Перевод с английского и примечания П.И.ЛЮБЛИНСКОГО. Санкт-Петербург. 1907. 256 с.

98. ЧЕРНИЛОВСКИЙ З. *Хрестоматия по всеобщей истории государства и права*. Москва: Изд-во «Гардарика».1998. 265 с.

III Articole din culegeri și reviste

99. ALECU Gh., ALECU C. *Dreptul la viață, la integritate fizică și psihică. Reflecții și aspecte de drept comparat*. În: *Legea și viața*, 2009, nr.7, pp. 22-29.

100. АНИСИМОВА А. *Вред, причиненный здоровью человека: понятие, виды*. В: *Вестник Томского государственного университета*, 2007, nr. 302, сс. 15-20.

101. BRÎNZĂ S. *Însemnătatea obiectului juridic generic al infracțiunii*. În: *Revista Națională de Drept*, 2004, nr. 3, pp. 4-9.

102. BRÎNZĂ S., ULIANOVSKI Gh. *Considerații vizând prevederile Capitolului II „Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei” din Proiectul noului Cod penal al Republicii Moldova*. În: *Revista Națională de Drept*, 2001, nr.11, pp. 11-26.

103. BRÎNZĂ S., OJOG V. *Analiza juridico-penală a vătămării grave ori medii a*

integrității corporale sau a sănătății săvârșite în stare de affect. În: Analele Științifice ale USM. Seria „Științe socioumaniste”. Vol. I. Chișinău: CEP USM, 2006, pp. 499-504.

104. BOTNARU S. *Însemnătatea elementului emotiv în structura tripartită a vinovăției în dreptul penal substanțial.* În: Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova, Seria „Științe Sociale”, 2013, nr. 8(68), pp. 32-40.

105. DUMNEANU L. *Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei în viziunea dreptului comparat.* În: Revista Națională de Drept, 2009, nr. 10-12, pp. 82-83.

106. SUSANU A., BACIU Gh., UNGUREANU S. *Omuciderile și agresivitatea intrafamilială.* În: First International Social Deviant Behavior Symposium of the Black Sea Countries „Criminological Situation and Security in Society”. Materials. Chișinău, 2015, pp. 9-21.

107. PAVEL N. *Considerații teoretice referitoare la dreptul la viață și integritatea fizică și psihică.* În: Dreptul, 2003, nr. 5, pp. 26-37.

Practica judiciară

108. Decizia Colegiului penal al CSJ din 15.04.2022. Dosarul nr.1ra-505/22. În: www.csj.md

109. Decizia Colegiului penal al CSJ din 18.02.2022. Dosarul nr.1ra-178/22. În: www.csj.md

110. Decizia Colegiului penal al CSJ din 28.10.2021. Dosarul nr.1ra-994/21 În: www.csj.md

111. Decizia Colegiului penal al CSJ din 6.05.2022. Dosarul nr.1ra-607/22. În: www.csj.md

112. Decizia Colegiului penal al CSJ din 18.02.2022. Dosarul nr.1ra-236/22. În: www.csj.md

113. Decizia Colegiului penal al CSJ din 09.07.2008. Dosarul nr.1ra-950/08 din 09.07.2008. În: www.csj.md

114. Hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme al Republicii Moldova, nr. 336 din 15.11.1993 cu privire la practica judiciară în cauzele despre vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății. În: Buletinul CSJ al RM, nr. 12 din 06.12.1993.

115. Sentința Judecătoriei raionului Cantemir din 19.12.2021. Dosarul nr. 1-183/21. În: www.justice.md

116. Sentința Judecătoriei Centru. Dosarul nr. 1a-2079/22. În: www.csj.md

